

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Provincia Rheni.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-67103](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-67103)

PROVINCIA
RHENI.

Complectitur Rhenus domicilijs vn-
decim socios amplius trecentos,
Coloniensi Collegio triginta. Tre-
uerensi quatuor & sexaginta.
Moguntino duos & quinquagin-
ta. Herbipolensi duos & quadra-
ginta. Spirensi septendecim. Fuldenti duodeviginta.
Heiligenstadiensis quatuordecim. Molsbeimensi tri-
ginta. Confluentino denique sexdecim. Accedunt,
qui in Paderbornensi & Luxemburgensi sedibus
cōmorantur, quarū hęc tres, sex illa complectitur.
Ad Societatem vocauit Dominus septem & vigin-
ti: sex autem, vt speramus, in cœlum.

COLONIENSE COLLEGIVM.

E Coloniensi gymnasio quinque se adolescentes
in familiam nostram dicarunt. Educat autem
sodalitas Dei Matris ad omnem disciplinam ac re-
ligionem adolescentes. sunt inter eos, qui noctes to-
tas in assidua precatōne traducant: alij egenorum
misericordia capti, vel vestes ijs diuidunt, vel argen-
tum: inuentiq. sunt adolescentes, qui quoniam per
æta-

etatem nondum ad paternas captas admittebantur,
 nec tractare nummos suo arbitratu poterant, vesti-
 menta sibi ipsi detraberent, quibus pauperum nuda
 membra contegerent. Nonnulli ut famelicos pasce-
 rent, suo se pabulo fraudarunt. Atque ut omittam,
 quam acriter in suum ipsi corpus quidam animad-
 uertant, multo maior laus videri debet, eos qui in tā-
 ta heresum colluione sunt alii, contra hæreticos ta-
 men tanta concipere odia, ut ea non modo in illos, sed
 in eorum quoque libros effundant. quotquot enim
 huius generis nacti sunt libros; eos ad nos afferunt
 exurendos. Adolescens complura Lutheri Erasmiq.
 volumina, quæ postea nobis traderet concremanda,
 ab hæreticorum Ministro coemit. Alij in aliorum
 salutem non minus curæ studijque, quam si de no-
 stris essent, impendunt. Ex eadem sodalitate Sacer-
 dos profectus in Holandiam, breui tempore ad sode-
 lium numerum quinque & triginta, partim nobili-
 tate partim eruditione præstantes viros adiunxit.
 erant inter eos Parochi Sacerdotesq. nonnulli, quo-
 rum vnus rustico indutus ornatu, quo hæreticos fal-
 leret, in Holandiæ parte quadam, vbi præcipua hæ-
 reticorum est sedes, modico temporis interuallo, pue-
 ros ferme centum salutis aqua respersit. Ac de hoc
 ipso Sacerdote, ut de ijs, quos dixi, sodalibus, & plu-
 ra scribi possent & varia, nisi me res gestæ nostrorū,
 quo potissimum referuntur hæ litteræ, ad se voca-
 rent. Ad salutarē animorum expiationem non pau-
 cos seuentis pestilentie lues adigit. Inuaserunt no-
 stri corpore & animo laborantes, ac ne decedenti-
 bus

bus quidem, ubi eiusmodi tempus incidit, absuerunt. Vir nobilis, cuius iam salus vocabatur in dubium, expiatis rite peccatis, paulo post emerfit è morbo. Nec minora ex hæreticis facta sunt lucra. Nobilis hæreticorum Minister, Geneuam disciplinæ causa profectus, propter excellentiam ingenij, ad summam Calvinianæ sectæ cognitionem breui peruenit. itaq; eius opera expetebatur à Ducibus ac Magistris. Auxit famam nominis concionum præsidium: præsertim apud Electorem Palatinum, eiusq. filium Casimirum. Sed quo latius Calvinistarum deliramenta diffunderet, in varias Germaniæ Belgijq. destinatus est vrbes, adhibitusq. sæpe à principibus viris, tñ ad conciones quotidianas tum ad honorificas legationes. Verum cum & ex Principum consuetudine, viuendiq. ratione, & alijs argumentis quamplurimis explorasset, quæ essent omnia plena fraudibus apud egregios Caluini discipulos, nec alio tanti magistri spectare doctrinam, nisi vt per summam insipientiam, ex hominum mentibus veri Dei cultum & religionem eripiat; Ministrorum & synodorũ scripta reuoluit, eaq. accurate & diligenter expendit. Quæ cum a prisca illa religione longissime recedere animaduertet, & quam dissimilia ijs essent, quæ in Catholicorum litteris è regione perlegeret, abiecta omni curatione, statuit sibi de religione longe aliter sentiendum. ex eoq. tempore eam orsus est vitam, vt facile in suspensionem suis venerit desertæ prodiq. sectæ. Ad extremum eius rei causa, vltimis prope defunctus periculis, Coloniã venit, ubi via sibi ad integrã

castamq. religionem occultis cum Sacerdote nostro sermonibus patefacta, tanto est animi dolore confessus, ut paratum se diceret, si ita videretur, vel publice poenitere. Antequam autem ad Eucharistiæ mensam admitteretur, coram Sacerdote sacrificaturo, mista lacrymis oratione se ipse grauius accusauit: idq. præsentem nobilitate præcipua: mox in genua prostratus, fidem ex formula concepta professus, sacramento se religionis obstrinxit. Dies ille maximè & ei, & ceteris qui adsuerunt, lætitiæ fructum attulit. Cumq. is, multos iam annos quodam morbi genere laboraret, eo primum die liberum immunemque se sensit: ut intelligeret, quantum importatum esset animo commodi, quod etiam in corpus redundauit.

Mulier Anabaptistis nata parentibus, cum à patrijs institutis ad Catholica discessisset, morborum cepit agitari molestijs: statimq. subiit animum cogitatio, sibi nondum ad Ecclesiam patuisse aditum per baptismum. quæ cogitatio coniecturis nixa vehementibus, confirmabatur in dies. Itaque, replicatis exactæ vitæ cursibus & rebus diligenter inspectis, cum vere mulier fraudata baptismo videretur, solenni ritu ac ceremonia baptizata est: vix muliebri caput salutaris aqua tetigit, cum corporis morbum vna cum hereditaria illa animi lue ceteraq. peccatorum contagione discussit. Alia ex eadem colluione mulier silentio prætereunda non est, cuius aduersus Deum impietas, diuinam in ea seruanda pietatem mirifice commendauit. Ausa est, per summum nefas, sacrosancta Eucharistiæ mysteria impurissimis digitis attre-

ta.

Etare, eaq. in cistam pyxidemve coniecta, foras ad Anabaptistas, quibus se tradiderat, deportare. Hospes, apud quem diuersata primum est femina, nocturno strepitu excitatus, cum vltro citroq. trahi cistam totis ædibus audisset, ex muliere quærit, quid cista illa contineat: respondet mulier non minus audacter, quam impudenter, panis in ea contineri fragmentum, quem pro Deo Papistæ colerent. Re apud Anabaptistas peruulgata, illico vniuersi conueniunt. profertur è muliebri cista candidissimus panis, & cum impuro hereticorum pane coniungitur. deinde vtroque in arcam condito in diem posterum, Videbitur, inquit, vter altero sit diuinius. Cum dies insequens illuxisset, ad arculam redeunt. nostrumq. cælestem panem, integrum vsquequaque incorruptumque reperiunt; suum vero in busonem teterrimum deformatum. Eo aspectu cunctos terror inuasit; sed ij, qui suorum scelerum cumulo, ne prodigijs quidè ac miraculis mouebantur, exclamant, fraude id fieri Papistici panis (sic enim per contumeliam Angelorum panem appellant) qui ne tum quidem vel à suis absens, a fascinandis oculis abstineret. Porro buso sæpe coniectus in ignes, semper inde visus est resilire. dum ad extremum olla conclusum, scrobibus alte defossis, in ima terra sepeliunt; ac ne quo tanta pestis afflaret, diligenter operiunt: Eucharistiam vero petulantè arreptam, in eundem ignem contumeliose conijciunt: ea vero pulcherrimæ lucis radios, suæ diuinitatis testes emittens, lente consumpta est. Eo prodigio exterrita mulier, relicta illico Anabapti-

pti-

p̄st̄arum perfidia, ad Ecclesie pascua caulasq. re-
 uertit. Ea postea, duo apud Anabaptistas se uidisse
 narrabat. alterum, ad eos se contulisse virginē quan-
 dam, incertum qua causa, quodve impulsu: cui, cum
 ex eorum disciplina ad secundum baptismum adige-
 retur inuita, neque enim ignorabat, quantam macu-
 lam in se susciperet, si primam illam originis macu-
 lam vno iam baptismo deletam, nouis iterum aquis
 delere conaretur, tātus impactus est colaphus, vt ve-
 stigia ipsa ad multos dies impressa fidem facerent,
 plagam non humanam fuisse. Narrabat etiam, femi-
 nam quandam nactam ex eadem fœce maritum; cū
 iniuquo pateretur animo, quotidianis hereticorum
 conuentibus sedes domesticas inquinari, illis esse se-
 dibus imprecata, vt quotquot celebrari capitibus
 consuessent, tot demonijs redderentur infestæ: ha-
 buissetq. subitum tam diras preces euentum. Ex eo
 enim tempore, tanquam accepta possessione traditi
 domicilij, tantam ibi malorum demonum turbam
 debacchari solitam, vt adiu domini pauore perter-
 riti, cedere nouis dominis sint coacti.

T R E V E R E N S E C O L L E G I V M
 & Luxemburgensis Residentia.

T Reueri cum ex alijs officiorum muneribus
 multiplex utilitatis fructus, tum ex erudien-
 da inuentute colligitur. Imbecilla ætate puer ex hæ-
 reticis procreatus, quoniam Catholico ritu uinebat,
 du

durius à parentibus si qua in re forte offenderet, tra-
 ctabatur. eo patria asperitas progressa erat, ut vitæ
 tædio, puer multa à Deo prece contenderit, ut si ei
 commodum videretur, se ex ijs ærumnis in illam vi-
 tam molestiæ omnis expertem, quo duæ quoque soro-
 res propter suam pietatem, ut sperabat, paucis die-
 bus ante concesserant, euocaret. Interim ipse furtim
 ac dissimulante confessionis atque Eucharistiæ my-
 sterijs animum expiat, & quasi exploratum sibi es-
 set preces irritas non futuras, ad diem obeûdum ala-
 criter sese comparat. Vix à cœlesti mensa redierat,
 cum subito correptus est pestilentia. sed tam fœda
 lues, quæ humanæ pulchritudinis florem infringit,
 non modo nihil ei de pristina oris dignitate deira-
 xit, verum etiam auxit. tanta enim iacenti venustas
 accessit, ut pater vehementer admirans rei causam
 requireret: cui femina Catholica, quæ agro mini-
 strabat, Nil mirum, inquit est, hodie enim sacrosan-
 cta altaris mysteria puer accepit, quorum ea vis est,
 ut non modo animum suaviter afficiat, sed interdû
 etiam redundet in corpus. Morbo ingrauescente, ni-
 hil æque dolebat puer, ac parentum in hæresi perti-
 naciâ, matremq. pluribus obsecrabat, ut si se æquo
 animo mori vellent, daret hoc postulationibus filij, ut
 se iterum cum Ecclesia Catholica, vnde se seiunxe-
 rat, copularet. Cumq. propius abesset à morte, postu-
 lauit iterum sacramenta, & quanquam ad eam rem
 obsurduerat parens, vicit tamen diuturna contem-
 ptione filius, ut eo conniunte & expiaret iterum ri-
 te noxas, & supremo illo diuinoq. viatico se muni-
 ret

ret. Fratris exemplo infirmissima etate soror, nondum annum egressa nonnum confessionibus vti coepit occultis: furtiuusq. precibus, quando palam non audeat. B. Virginem compellare, eamq. Catholico ritu verbis Angelicis salutare. Alij porro complures, qui Catholica religione neglecta, patria dogmata sectabantur, Ecclesiae legibus & institutis obtemperant. Sacramentorum mysteria non minore celebrantur hominum conuentu, quam fructu. Vnum missum non faciam, quod ad commendatione sacrae Confessionis plurimum valet. nullis enim telis humani generis hostis ita cofigitur, vt accusandis apud Sacerdotem prodendisq. peccatis. Vir erat pietatis studijs in primis deditus, qui & Sacramenta capiebat assidue, & lectitabat libros de pietate conscriptos, & vestem cilicinam ad reprimendam contumaciam corporis induebat, & exemplar deniq. propositum erat ad imitandum. Hic igitur dum in eo totus est, vt a susceptis maculis accurata se confessione perpurget, non tulit id callidus & inuidiae plenus insidiator. persona viri grauis inducta hortatur hominem, vt mentem illam aut in aliud tempus reijciat, aut omnino deponat, & in alias terras vbi viuat hilarius (ciuitates dicebat haereticas) demigret: neque Iesuitis ita se credat, vt ab eis diuelli non possit, eos esse homines callidissimos, qui perniciem ac laqueos adumbrata quadam religione pratexant. Non fuit difficile versutissimo oratori, ea persuadere homini simplici, quae tam artificiose astuteq. composuit. impulit hominem, vt non modo tam salutare

N animi

animi expiandi consilium abijceret, sed etiam, ut &
 libros, qui pietatem accenderent, & vestes cilicinas,
 quæ nuda membra comprimerent, concremaret.
 Desudandum Patri nostro fuit, qui à confessionibus
 ei erat, ut hominem inductum in fraudem, de errore
 deduceret. illustravit insignis veteratoris fraudem,
 qui personas non modo arripiat humanas, ut fu-
 cum animis faciat, sed interdum etiam Angeli-
 cas: patefecit dolos & artes, quibus capere optimū
 quemque solitus sit: erudit imbellem & confirma-
 vit ad pugnam, ut si denuo esset cum hoste pugnan-
 dum, hostiles impetus & conatus eluderet. Non
 fuerunt ab re neque alieno tempore adhibita magi-
 stri præcepta. redit mendacij pater ementitus ite-
 rum formam, & quoniam discipulum alienis consi-
 lijs sentit abductum, elaborat quantum potest, ut si
 minus sacramentum confessionis obire nolit, cer-
 te ne tam frequenter obeat. rem damnare ut super-
 nacaneam instituit, minimeq. necessariam, nec par-
 ua docet carere culpa, defletas semel culpas deplo-
 rare iterum, & quasi diuinæ misericordiæ diffidas
 confessionum lacrymas renouare. Sed cum ea re ti-
 ro paulo iam ad certamen esset instructior, facileq.
 sentiret laqueos sibi atque insidias ab hoste præten-
 di; alias hostis adhibet artes, alias admouet machi-
 nas ad oppugnandum. Nihil tale dissuadet amplius,
 concedit illi tam salutare præsidium, quo cum Deo
 reditur in gratiam: conatur tamen efficere, ut ad eā
 rem Iesuitarum opera non utatur, nec enim alios
 alibi Sacerdotes deesse, & quidem eruditos & pro-
 bos

bos, apud quos peccata ponantur. Cum ne hæc quidem artificia procederent, instituit hominem non ex insidijs ac cuniculis oppugnare, sed petere aperte, ac persona posita. varijs eum terroribus ac visis exagitat, iniurijs onerat, minas intentat: & ut ab omni salutis spe fiduciaq. deiciat, confessiones præteritas exprobrat, easq. ad veniam negat quicquam habere momenti, peccata etiam, quæ illi exciderant obijcit, certissimosq. denunciat apud inferos cruciatus: denique nihil missum facit, quo hominem in summam desperationem adducat. Verum quo magis eos hostis noster oppugnat, quos in suorum numerum Deus adlegit, eo magis sentit suos conatus ac labores ad nihilum cadere. nondum enim expugnare potuit, quem multas iam menses oppugnat, vim intulit eius vitæ, obtortaq. gula ceruices conatus est frangere, ita ut is complures dies nullam in partem caput flectere ac torquere posset. Obijcit ei sese etiam num ad terrorem singulis hebdomadis sæpius: quam voces iam mittit nullas, tot victorijs debilitatus & fractus: speraturque, quoniam & terrores quoq. diminuti sunt, fore ut accerrimis fidei telis conficiatur & concidat.

Habuit initium LVXEMburgensis Residencia, ut superiores litteræ docuerunt, anno superiore, in eaq. munera Societatis exsequitur par Sacerdotum, cum laico vno: quorum aduentu obeuntium diuina mysteria numerus non mediocriter auctus est. Et quoniam diebus Sabbathi per id tempus, quod inter Christi Domini Natalitia, & Dei Matris Pu-

rificationem est interiectum, vesci carnibus religio-
ni non erat, ereptus est hic error & pro concione
obiecta religio: actumq. apud Magistratum, ut &
diebus festis Reipub. cura ac negotia fraudi non sint,
& qui eorum dierum sanctitatem ac religionem
opere aliquo violarint, coerceantur. Ecclesiastici
institutio Seminarij à Pont. Max. comprobata, ve-
hementer expetitur, in eamq. rē Prioratus quatuor
quasi loco pignoris decernuntur, ex ijsq. vnus iam
nobis est attributus, non sine opera atq. humanitate
Archiepiscopi Treuerensis. Atque hæc initia, læ-
tiores Deo propitio pollicentur euentus.

MOGUNTINVM ET
Herbi polense Collegia.

IN Moguntino Collegio fratres nobis adiuncti
sunt tres. Quinque autem & viginti ab hæresum
pestilentia ad Catholicos reuocati, & in pagos pro-
ximos summa omnium cum voluntate vtilitateq. Cate-
chesis inducta. Gymnasium nobilitat frequens &
delecta iuuentus. quotidieq. multi quantos apud
nos processus efficiant, & publicis testantur dispu-
tationibus, & speciosis Doctorum titulis consequen-
dis. Auxit disciplina decus spectaculorum celebri-
tas. Nam & rerum quæ exhibebantur dignitas ac
religio, & admirabilis Actorum venustas cum ex
omni hominum ordine tum è nobilitate complures
allexit. Excitati sunt à mortuis longo iam seculo-
rum

rum interuallo Hester & Isaac: quos egregia iuuenum pietas sic expressit, vix vt veritati concederet imitatio. Sumptus tum Saxonici Ducis, tum Treuerensis Archiepiscopi liberalitas suppeditauit. Atq; hæc in hoc Collegio præcipua.

HERBIPOLI in Societatem lecti sunt quatuor. Alium quendam vocauerat Deus, sed dum is diem ex die trahit, & Dei vocem procrastinando contemnit, mortifero correptus est morbo, vt strato fusoque corpore, vigeret animus qui læuebat. itaque reputare secum attente cœpit, quanto tutius tum ageretur, si nostrorum liceret inter amplexus supremæ illius horæ molestijs angoribusq. defungi. quæ cogitatio cum penitus insedisset in animo, statuit pugnare pro viribus, vt quamprimum sibi in Societatem aditus patefieret. rebus igitur cum Rectore transactis, vt voti compos est factus, releuari morbo subito cœpit: facile vt appareret vim illam fuisse diuinam, quæ ijs omnibus est parata, qui malunt plagis quam vocibus admoneri. Habet & suos Dei Matris sodalitas fructus, ijs nõ dissimiles, quos de Coloniensi sodalitate narrauimus. Quidam ex sodalibus cum in egentem & pannosum hominem incidisset, miseratione commotus pallium sibi ipse detraxit, vt Christi fratrem indueret: aliq. alijs non modo nummis, sed varia quoque veste succurrunt. Atque in hac tanta in egenos humanitate, retinent tamẽ in se ipsi seueritatẽ. Fuit qui sex ipsas hebdomadas horrida cilicia ad nudas carnes apprimeret. nec desuerunt pueri delicatuli, qui a parentibus pretium afferrẽt,

unde sibi cilicium aliquod emeretur. Quidam ad
 perpetuam Christi Crucis memoriam, simul & præ-
 sentem doloris sensum, accepto ferro notam sibi Cru-
 cis inussit, eamque insculptam gerebat in pectore,
 quam multo magis in animo iam insculperat. Ita
 fit, ut cum ad omnem pietatem mutuo se sodales exa-
 cuât, facile eos reducant ad frugem, qui vel ab hone-
 stis declinant officijs, vel à Catholica veritate de-
 sciscunt. Constat enim eorum opera, aliquot iam hæ-
 reticos aduersus Romanâ Ecclesiam sensus suos
 mentesq. flexisse. Triginta amplius numerantur,
 qui ad Catholicorum se partes adiunxerunt. In his
 senex, pestilentie cathedram apud Lutheranos, an-
 nos duodetriginta tenuerat: sed ut ad sanitatem
 redijt, omnes in æde nostra detestatus est hæreses.
 Adhibiti sunt præterea nostri ab Herbipolensi Epi-
 scopo ad eius diœcesim ditionemque lustrandam.
 Is, ut est egregie ad tollendas hæreses animatus,
 cum diœcesim suam, cuius non in diuinis modo do-
 minus est, sed etiam in humanis, hæresibus occupa-
 tam animaduerneret; dudum eam cœpit inspicere,
 edixitq. pœna proposita (id quod ei per statuta li-
 cet Imperij) ut qui Catholici esse nolint, intra præ-
 scriptam diem facebant illico, alioq. sedes transfe-
 rant. Magistratus porro aduocat de præcipuis, dein-
 de populum, omnesq. quantum licet & paternè mo-
 net & rogat, interdumq. minas addit peropportu-
 nas, ut ad sanitatem vnumquemque reducat. Ad-
 hibet & Sacerdotem ad eam rem nostrum, & pres-
 byterum alium ex Germanici Collegij disciplina, vi-
 rum

rum optimum ac familiarem. his negotium dat, ut
 & publice cum vniuersis, & cum singulis priuatim
 agant: eosq. ad pagos oppidaq. dimittit, ut populos
 ad auitam pietatem fidemq. Catholicam vel ample-
 ctendam vel retinendam, suis concionibus adhorten-
 tur. Itaque partim tanti Principis auctoritate ac
 diligentia, partim nostri Patris opera, & eius, quem
 diximus, Alumni Collegij Germanici, complures
 ad Ecclesiæ Catholicæ gremium se receperunt.

SPIRENSE ET FULDENSE.

IN Spirensi Collegio, incommoda pene omnes vsq.
 sunt valetudine, sed vnus tantum desideratus est
 Rector, exemplum sanctitatis & disciplinae. Gym-
 nasij celebritati inueteratus morbus non nihil ob-
 fuit: auditores tamen remanent fere ducenti, quos
 spectaculis excitandos, nostri sibi putarunt, quorum
 utilitas ad sananda etiam in spectatoribus vitia per-
 tineret. Hæresim eiurauere septendecim, in eoque
 numero Spirensis Episcopi mater, quæ mariti perfidi-
 dia de religione deiecta, ad septuagesimum & quar-
 tum annum secura viuebat, nihil de animi salute, ni-
 hil de violata Christi fide laborans: sæpe cum ea de
 repetenda religione filius, sæpe alij complures ege-
 rant, sed cum semper frustra sudassent, tandem ve-
 tula in morbum lapsa, quo tentata vix vnquam erat,
 post multas filij cohortationes admisit vnum è no-
 stris, cuius sermonibus atque argumentis euiecta,
 ad Catholicam reuertit Ecclesiam, diuinisque

communita mysterijs tuto migravit è vita. Ad ceteram liberalitatem, quam Societatis studiosi nonnulli, in locupletando varia veste templo, augendaque re domestica declararunt, accessit alia pergrata benignitas è venerandis sanctorum corporum, Nicolai & Laurentij reliquijs. ex altero bona pars Crani, ex altero iuste magnitudinis os datum est, ignis etiã num vestigijs inustum. Hæc cœnobio cuidam iam inde a Dagoberto tradita, postea ne in sacrilegas hæreticorum manus inciderent, p̄i homines adseruabant: nunc ad nos delata non sine religiosa pompa concentuque symphonix, habentur scilicet in thesauris.

Ager quoque FVLDENŒ non exiguo fœtu nostrorum remuneratur impensas. Hæretici amplius quinquaginta in Catholicorum partes diuinitus inclinarunt. Quoniam autem à Germanix nobilitate, reliquorum ad Ecclesiam reditus pendet, faciendum sibi putauit Gregorius xiiij. vt ex equestri ordine nobiliue loco natos adolescentes, quorum postea late pateret industria, suis sumptibus aleret. Huius Seminarij administrationem penes Societatem nostram voluit esse, in eoq. ali minimũ quadraginta, cum ex omni Germania tum è Septentrione potissimum. Hæc Gregoriana munificentia incredibile est, quam secundis animis sit accepta: testantur procerum litteræ, Principumque commendationes tum ad Collegij nostri Rectorem, tum ad Teutonicum clarissimum Principem, qui Fuldx præest. Hæc inuentus nobilitas varijs est distin-

distincta nationibus: numerantur in ea Westphali, Saxones, Hessij, Buchonij, Sueui, Rhenenses, multorumq. Principum necessarij. u. quanquam maximam partem Lutheranis sint orti familijs, tanto tamen Religionis ardore Catholicam complectuntur Ecclesiam, ut in ea nati educatiq. videantur. nec quicquam iniquiore animo ferunt, quam cum domũ a parentibus reuocantur, tam ægre diuelluntur a nostris. Et tamen quidam ex ijs cum inuitus huc mitteretur, multa dicitur questus esse cum Deo, quod sibi ad Iesuitas, homines scelestissimos proficiscendum esset, fore tamen ut omni prouisione animi ab eorum dolis fraudibusq. caueret. Ea de re admoniti nostri non pugnandum rati, nec de religione subito agendũ. quippe in animis obfirmatis plus saepe valet dies ipsa quam pugna, Deo potius erudiendum tractandumq. permiserunt. Ecce tibi non longo spatio temporis interiecto, vltro Sacerdotem ipse compellat, peccataq. singillatim enumerat, & quidem orsus a prima ætate, tanta doloris pietatisq. significatione, facile ut intelligeres, quo tandem magistro vteretur ac duce. Idem cum in morbo paternis litteris admoneretur, ut si se moriturum putaret, vel sub vtraque specie posceret supremum viaticum, vel id omnino contemneret: parentem suũ ipse derisit, Imo, inquit, vel sub vna tantum specie capiam, vel certe veneras abstinebo. Pari pertinacia adolescens alter accesserat, quem cum huc non tam sua, quam suorum voluntas atque auctoritas compulisset, fugam initio meditari cœpit, sed partim pudore victus, partim fretus

fir-

firmitate ac robore patriæ disciplina, minus sibi existimavit impendere periculi si maneret. Is in Lutheri verba iurarat, nouoq. se sacramento religionis obstrinxerat cum discessit a suis. Sed vicit pertinacem animum religionis Catholicæ sanctitas, & plus potuit perspecta veritas, quam mendacium. ergo qui præclare aduersus eam sese munierat ne caperetur, vno eius captus aspectu, ita manus dedit, vt de suis quoque ad eandem religionem allucindis magnopere sit sollicitus. Tam ad firmandam propagandamque Catholicam Religionem cœpta est de more summa Christianæ legis exponi, qua imbuitur multitudo maxime puerilis. Constitit in ea re Gubernatoris nauitas ac diligentia, qui cum cognouisset, quanta esset vel in senili, & affecta iam ætate diuinæ legis inscitia, partim cohortandis Fuldensis agri pastoribus, partim imprimendis Catechismi codicibus totaq. vrbe disseminandis, rem Christianæ doctrinæ valde promouit. A beo a notis quotidianisq. muneribus. Brunsvichiam profectus est Sacerdos, Erici Ducis coniuge postulante, vt præclaram Dei Matris imaginem, infantem IESVM fouentis in gremio, vetustis nobilitatam prodigijs, ad Forliuiese Collegium, cuius partem templi matrona illa construxit, transferendam curaret. Hanc imaginem annis ante sexcentis (nam digna res est, quæ à capite repetatur) eques nobilis, dum syluestres agit at feras, inuenit: ea imposita erat trunco arboris peruetusto, eleganti specie, & ad incitandam pietatem spectantis idonea. Non tulit pius eques in occultis eam syluis sine honore latere, abla-

ablatam ex ignobili ligno deportari iussit in ædes.
 Sed non diu illa à suis sedibus abesse voluit: postridie
 ad eundem truncum arboris reperitur. Cumq. semel
 atque iterum vnde ablata fuerat, reuertisset, rei mi-
 raculo vir nobilis excitatus, virginum cœnobium in
 ijs locis, partim suis sumptibus partim alienis extru-
 xit. Fuerat ad hæc vsque tempora cœnobium illud sa-
 crarū virginū frequētia cœtuq. nobile, sed annū ante
 trigēsīmū, ad Lutheranū quendā eius administratio-
 ne trāslata, magnas scilicet accepit clades. homo im-
 probus omnium religionū contēptor, sub eo, quē dixi,
 trunco, vbi Dei Matris imago tot iam secula suum
 habuerat domicilium, cellam vinariam effodi iussit.
 Sed non impune hæc impietas abiit. tertio die horrea
 omnia & pecus vniuersum, et ædificia nonnulla ignis
 incendio conflagrarunt. ipse vero sceleris auctor cū
 magnos ad honores iam peruenisset, multorum faci-
 norum reus, in atrum coniectus est carcerem, vbi sce-
 lestam vitam inhonorato fine conclusit. Cœnobium,
 quia opulentum erat, manet illud quidem etiā num,
 sed à mulieroso eodemq. Lutherano concionatore
 curatur: & quantum à primo illo distat ortu, tantū
 ab auita religione discedit. Hoc nimirum impulit
 spectatissimam feminam, tanti Ducis coniugē, vt quī
 locus nullum pristinæ pietatis vestigium retinebat,
 eum hoc etiā antiquæ religionis pignore spoliaret.
 Difficiles sese præbebant mulieres, cum ad eas mis-
 sus Sacerdos noster cum litteris & mandatis, sacrā
 imaginem auehebat: postea tamen Ducis auctori-
 tatem coniugisq. reuerita, non sine lacrymis eam à
 se

se diuelli passæ sunt, flagitantes etiam à Ducis coniuge per litteras summis precibus, ne se tanto presidio diutius carere pateretur, quo sublato certissimam perniciem incurrerent.

H E I L I G E N S T A D I E N S E
Collegium.

HIC quoque ager gratiam retulit impensis laboribusq. non imparem. Quatuordecim è dæmonum castris ad Catholicorum signa traducti sunt. Mulier in ijs, quam malus dæmon per familiarem aspectum mutuūq. congressum ad filiorum necem acriter instigabat, consilij inops, cum aliunde nulla se spes opis offerret, confugit ad nostros, quorum hortatu cum rite maculas eluisset, eo est aucta robore contra hostiles insidias, ut tela non requireret acriora. Minister iam etate prouectus in varijs hæreticorum cathedris tempus omne contriuerat. is cum secum ipse & leuitatem reputaret suorum, & pugnantia inter se Lutheri dogmata contulisset, medicinam eo ipso veneno, vnde ictus fuerat, sibi fecit. agere cū Sacerdote nostro cepit, eiusq. de sententia rite confessus, in Catholicorum fidem doctrinamq. iurauit. Vehementer pupugit amentes hæreticos, Calendarij promulgata correctio, cuius auctoritatem ut eleuent, ac, si fieri posset, prorsus antiquent, nihil non moliuntur homines improbissimi. Dies festos, quos nulla ante religione colebant, eos nunc è veteri Calendario, quod pertinaciter retinent, quanta maxi-

ma

ma possunt pompa apparatusq. concelebrant, assidu-
 duo campanarum strepitu concursuque plebeio.
 Qui vero porcorum instar sublato dierum tempo-
 rumq. discrimine, in omni se ciborum cæno ac lubi-
 dine volutabant, omniq. epularum luxu teterrimè
 suum refarciabant abdomen: hos tam repentina in-
 cessit temperantiæ cupiditas, ut cum dies festus &
 suis fastis inciderit, pridie carnes de more non vorèt,
 sed legem sibi peruijij & inuitæ cuiusdam indicant
 inediæ. Postridie vero fraudati abdominis damna
 resarciunt, gurgustia popinasq. velut religiosa tem-
 pla frequētant, in ijs natalitios hymnos & pium car-
 men eructant, & ad pias lacrymas largo se potula-
 cessunt. In tanto hæreticorum odio non desunt, qui
 pari humanitate officijsq. nos foueant. Moguntinus
 Princeps, ad reliquas spes quibus nostram solatur
 inopiam, adiunxit annuos sumptus in apparatus Bi-
 bliothecæ, & in ædes instaurandas impensam. Sed
 Heiligenstadienses hæretici, plurimum hoc anno de
 sua contumacia & spiritu remisertunt. Plerique po-
 testatem suis liberis faciunt diuina apud nos capien-
 di mysteria, id quod a suis ipsi impetrare parentibus
 ne firma quidem iâ ætate potuissent, & qui per sum-
 mam licentiam indicta ab Ecclesia ieiunia vorandis
 carnibus escisq. præpinguibus violabant, nunc eas
 ferocia posita, nec vorant propalam, nec exponunt
 venales. Adiumento sunt interdum, quæ diuinitus
 à Catholicis supra vim naturæ geruntur. Puellæ
 adeo erat siue morbo, siue carminibus implicita lin-
 gua, & ad summum retorta palatum, ut vocem fin-
 gere

gere aut verba non posset: sed Sacerdotis nostri precibus expedita, ad officium continuo redijt. Feminae duae territae manibus mortuorum, adhibitis, nostrorum consilio, tum lustralibus aquis, tum precibus pro vita functis, omni se molestia terroreque leuauerunt.

In MOLSHEIMENSI Collegio, quatuor facta est sociorum accessio. Gymnasii auditores ut anno proximo pestilentia, ita hoc partim foeda dysenteriae lues, partim terrores bellici distulerunt: non desunt tamen optima adolescentes indole, qui frequentent. Quatuor sese haeretici ad Catholicam religionem applicuerunt, vnusq, qui non modo ab Ecclesia, sed a caenobio quoque ad haeresim & scorta defecerat, post longos tandem errores nostrorum ope ad Ecclesiam sese caenobiumq, recepit. Complures ad euendam animi saniam plagasq, nudandas, quadragesimo aut quinquagesimo post anno perducti sunt. dataeq, aures non ciuibus tantum, verum etiam paganis: tanto cum Catholicorum bono, ut quibusdam in oppidis ad caelestes epulas turmatim accederent.

CONFLVENTINVM COLLEGIVM
& Paderbornensis Residencia.

NEC minore studio Confluentinum Collegium in conseruandis animis laborauit. Catechismi vsus domi forisq, vulgauit: ad sacramenta complures elicit, ad veritatem etiam Catholicæ discipline

plinæ non paucos. Matrona in ijs nobilis Caluini pro
 pugnatrice acerrima, adeo sese sacris litterarum mo-
 numentis instruxerat, vt qui cum ea dimicationem
 suscipere, eorum artes & conatus facile refuta-
 ret. Ea ne nostrorū quidem impetum congressumq.
 pertimuit. & vero primo certamine semel iterumq.
 sustinuit: sed vbi rationum se premi ponderibus ani-
 maduerit, ad extremum manus dedit, hæresim eiu-
 rauerit, & in Ecclesie sinum gremiumq. refugit. ac ne
 ficta videretur illa conuersio, suscipiendis publice sa-
 cramentis testatam fidem ac religionem suam om-
 nibus esse voluit: ac pro tam eximio Dei munere, qui
 sibi lucem in tantis tenebris prætulisset, postridie in
 montem quendam Dominica nobilitatum cruce se-
 cessit. Quo in itinere vbicumque Christi reperit per-
 pessi trophæa, ea non sine magna commeantium vl-
 tro citroq. hominum admiratione, positos genibus
 adorauit. Ac ne liberi, quos duos habebat in hæreti-
 corum disciplina gratuita, deprauata doctrinæ vi-
 rus pestemq. conciperent, vel potius vt euomerent
 iam conceptam, statim ex impurissima illa schola in
 disciplinam nostram transtulit, moribus imbuendos
 & litteris. Redijt ad lucem hæreticus alius, qui ex
 vsu cōsuetudineq. nostrorū, ita in Catholica pietate
 se confirmauit, vt quanto magis antea Catholicos ri-
 tus & sacramenta detestabatur, tanto nunc studio-
 sius veneretur & obeat. Tulit a Deo suæ pietatis
 non exiguam mercedem, sed eam, quæ perfecta iam
 virtute viris in hac vita persoluitur. In itinere pon-
 derosæ arboris casu ad terram afflictus, femur gra-
 uiter

uiter ictus est. viriusq. femoris comminuta sunt ossa
 miserandum in modum: quod plagæ genus non tam
 ipsum est peracerbum in præsentia, quam quod quo-
 tidianis curationibus recrudescit, nec tractari se vel
 leuiter patitur sine ingenti doloris amplificatione. Il-
 le vero tanto accepto vulnere non prius chirurgi ma-
 nus admisit, quam Sacerdote de nostris accito con-
 fessionis atque Eucharistiæ mysterijs aduersus eum
 cruciatum animum confirmauit. Eucharistiæ ea vis
 fuit, ut in suam sedem reposita compulsaq. ossa, nul-
 los omnino cruciatus doloresq. cicerent. Pari studio
 subuentum est Lutherano cuidam, capitis reo, qui
 cum in ea mori perfidia induxisset in animum, quam
 cum nutricis lacte suxisset, Prætor humanæ salutis
 in primis sitiens, Sacerdotem ea de re nostrum per
 internuncium admonuit. Pater dissimulato Sacer-
 dotis ornatu (reus enim ne Sacerdotalem quidem
 ferebat aspectum) vna congregitur. is ad omnem
 pertinaciam instructus non modo inductione animi,
 quæ vna vim omnem habet, verum etiam litteris do-
 ctrinaq. nonnulla, spes Patris elusit. Pater moram
 interponendam ratus, redit postridie cultu ornatuq.
 suo; homo tamen nulla spe data salutis in amentia
 perstabat, agendum quippe precationibus erat, & mi-
 rigandæ cælestes iræ, ne pro meritis noxisq. seuiret.
 dat se Pater in preces, & ad id quoque reum ipsum
 hortatur, ut diuina clementia humanæ imbecillitatis
 paulisper oblita, errorum tenebras pellat, clarissi-
 mumq. suæ veritatis lumen ostendat. Non temere fu-
 sæ sunt preces; cepit reus suam Patri animam pro-
 pediem

pediem e corpore migraturam summo studio multisq. lacrymis commendare, expiatisq. rite noxis ad eum diem, qui erat ei supremus, ita animum comparauit, ut appareret viuere in morte capisse, qui mortuus in vita fuisset. Ac ne deprecationum vis, vnus tantum rei declaretur euentu, eodem presidio reditus est delirus ad mentem, qui ex inimicitiarum rabie, de potestate mentis exierat, eademq. opera ad aequitatem ac pacem reuocatus. nec vero ijs modo qui alieno tenebantur odio, sed ijs etiam qui in se ferum strinxerant, allata pax est. In his quidam e demonis, cui se deuouerat est ereptus insidijs, ac ne sui ipsius carnifex esset, id quod non semel Diabolo instigante tentarat, omni ope ac contentione prohibitus.

In capiendis tractandisq. sacris mysterijs, animorum utilitas celebritati nil cedit. nam & malefacta in confessione praterita vel consulto vel inscienter, longo tandem interuallo nudata, & sinceris confessionibus expiata sunt. Matrona studebat illa quidem, ut videbatur, assidue a quotidianis noxis animam per purgare, semper enim a sacro illo tribunali cum gemitibus recedebat, sed peccato grauiore suppresso, nihil misella minus assequebatur. repentinus morbus immissus, (haud dubie diuinitus) morbum animi pestemq. discussit. Statim accito Sacerdote nostro, intestinum virus euomuit, sanatusq. animus, intra spatium non amplius horæ excessit e corpore: tanto hilarius deserens terras, quanto exploratius habebat se extra omnē aleam periculumq.

210 PROVINCIA
victurum . Hi sunt præcipui Confluentini Collegij
fructus.

Non eadem est felicitas PADERBORNEN-
SIS agri . maxima hic apud improbos, quorum in-
gens semper est numerus, laboramus invidia, nec ea
tamen declinari potest, quando semel cum hæresum
vitiiorumque monstris bella suscepimus . Conciones
nostræ eo potissimum referuntur, ut quæ de sugge-
stibus impurissimi in nos Parochi Ministrique vo-
muerint, ea redarguant atque confutent. In plebe
corrupta sunt omnia, nullus est legum metus, nulla
imperij disciplina . Quidam sacris astrictus, siue ad
stimulandum clerum, siue ad concitandam seditio-
nem, sacrilegas cum ciue nuptias publice inijt, &
quidem nullius poenæ denunciatione deterritus, quip-
pe sperabat, id quod euenit, fore se aduersus vim pu-
blicam populi furore satis instructum. nunc cum mu-
liercula viuit, pessimoque publico, ab ara se abiecit
ad iborum . In tanta morum corruptela non de-
sunt, qui vel nostram frequentent adem, vel rem Ca-
tholicam suo sustentent exemplo . Ferunt decus Ca-
nonici quidam, alumni Collegij Germanici, qui tum
statis præcandi temporibus, tum reliquis Ecclesiari-
tibus sancte seruandis, mirum est, reliquum cle-
rum quam vehementer inflamment . Sed, quod in
iis admirandum est magis, vel in rebus asperis con-
stantiam retinent . nam cum malos mores ferre non
possint, nec vulgus imitentur equalium; multa ni-
mirum acerba atque indigna perpetiuntur.

Tu-

Tumulus ille Coloniensis, de quo superiore anno dictum est, à Truchsesio excitatus, hic quoque aduersus clerum Westphalos incitauit. Ab his sunt per summam contumeliam & impietatem, templa & templorum ornamenta deiecta atque direpta, ut ne tenuissima quidem reliquia sacræ vestis appareat, signa afflicta ac comminuta, diuina omnia euerfa ac violata. Sed non omnibus id impune cefsit. Opifex quidam dum contra Catholicos gloriose se iactat, mirifice se tundendis sacræ mensæ calicibus oblectari, repentina pestilentia correptus, & cum reliqua familia fæde consumptus, docuit ceteros quantum in violatione ac direptione sacrorum piaculum admisissent, quando ipsa quoque maledicta tam essent acriter vindicata. Quamquam, quæ est improborum densissima nox, ne hoc quidem diuinæ seueritatis exemplum sacrilegas hæreticorum manus à polluenda religione compescuit: tractare impudentissime sacrosancta altaris mysteria non horruerunt, contumelijs & probris appetere, sacras arculas perscrutari, euertere instrumētum omne diuinum, promere de custodijs, quæ tanquam religionum ludibria inter se deriderent, denique per lasciuiam accensis facibus factoque agmine, supplicationis Catholicæ pompam imitari, impietate non minore, quam lusu. Mitigauit hanc feritatem Bauarici Ducis fratris nequaquam satis laudata pietas. is ut in Truchsesii susceptus est locum, excubare in omnem gregem cepit, & quoad fieri potest, mulierosi quondam Archiepiscopi petulantiam, eiusque simillimorum audaciam

ferociamque comprimere. Sed tamen in tanta adhuc
scelerum impunitate, tantaque hereticorum licen-
tia, quoniam humane iam industriæ vires perue-
runt ad summum, diuinæ sunt implorandæ: vt
aut sui nominis hostes funditus perdat,
aut quod magis optandum est, pro
sua clementia ab ea prau-
tate ad saniora consi-
lia conuer-
sat.